

CEZAR PETRESCU

FRAM, URSUL POLAR

POSEIDON

POSEIDON

Tehnoredactare: *Mariana Rabîncă*

Colaj copertă: *Mircea Rusenescu*

Ilustrații: *Cristian-Ionuț Ivănescu*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PETRESCU, CEZAR

Fram, ursul polar / Cezar Petrescu. - București:

Editura Poseidon, 2012

ISBN 978-606-93117-7-6

821.135.1-93-31

Printed and designed in Bucharest, Romania

**© Toate drepturile asupra acestei ediții
sunt rezervate Editurii Poseidon.
www.edituraposeidon.ro**

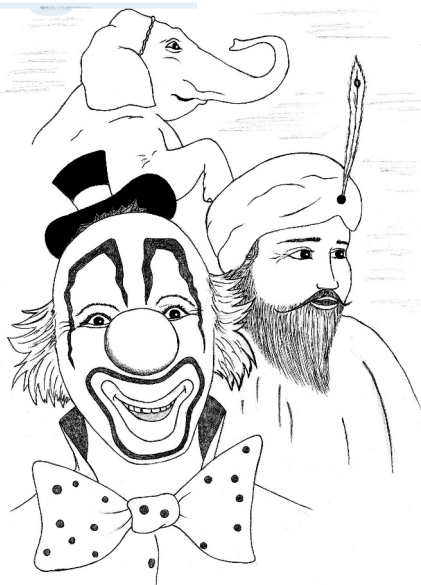
CEZAR PETRESCU

FRAM, URSUL POLAR

 POSEIDON

*O reprezentație
de adio
la Circul Struțki,
în iarna anului
1924*

Tigrii intrau în arenă unul câte unul.

Pasul lor era mlădios pe nisip. Moale, catifelat, fără vuiet.

Nu ridicau nici în dreapta, nici în stânga ochii lor galbeni ca de sticlă. După gratii, mulțimea din staluri privea cu răsuflarea înfiorată de teamă și de nerăbdare.

Dar pentru tigrii de Bengal nu se afla pe lume această mulțime. Nu merita nicio privire. Pentru dâșii, acum o singură făptură omenească era femeia din mijlocul arenei, înfășurată în rochia cu solzi aurii și cu pietre scânteietoare.

Ochii ei luceau tot așa de arzători ca ochii tigrilor. Numai că ochii verzi ai femeii erau poruncitori și neîndurați, pe când în ochii fiarelor se citea o mare și istovită supunere.

Privirile lor se căutau, se așteptau, se întâlneau. Era destul atât ca să se înțeleagă.

Ochii femeii străpungeau; ochii fiarelor coborau în pământ. În mâna întinsă se legăna un bici cu canaf de mătase. Vârful biciului arăta locul fiecăruia:

— Tu, aci!... Tu, dincoace!... Tu, dincolo!...

Iar tigrii își luau fiecare locul știut, fără împotrivire, înaintând cu pașii lor de gumă, balansându-și cozile grele și lungi.

Șase mingi uriașe de lemn se aflau înșirate de o parte. Șase, de cealaltă parte.

Tigrul pipăia cu laba rotundul lemnului. Se înălța cu o zvâcnire ușoară și lină. Se așeza ca o pisică pe vârful unui stâlp de poartă. Pe urmă, aștepta rândul celorlalți. Căsca. Își zbârlea mustățile țepoase; arăta cerul gurii și colții.

În inima privitorilor tremura un fior. În mintea lor stăruia un gând.

Toți știau că, într-o singură clipă, dinții aceștia tăioși și puternici, labele cu ghearele de fier ar putea sfâșia, ca pe un pui de vrabie, pe femeia cu rochia de solzi aurii și pietre sclipitoare.

Dar miss Ellian surâdea. Așa o chema. Miss Ellian surâdea nepăsătoare.

În mijlocul sălbăticiunilor se afla singură. Fără nicio armă. Atât doar un bici cu șfichi de mătase și privirea ei.

Numai cu atât ea prefăcea doisprezece tigri de Bengal în douăsprezece pisici blânde și ascultătoare.

— Toată puterea îmblânzitoarei e în ochi! vorbi un domn bătrân, chiar în fața gratiilor, către nepoțica de alături. Dacă privirea slăbește o singură dată, dacă tigrii simt că dresorul se gândește în altă parte sau că îl prinde frica, atunci toți se năpustesc și...

— Eu mă tem! Nu vreau să vorbești așa... Mă tem! șopti copila strângându-se de brațul bunicului.

— Ssst! Liniște...

Toți au tăcut.

Copila cu hăinuța albă și cu bucelele bălaie s-a încleștat mai strâns lângă domnul bătrân. Își aude tic-tacul mărunț al inimii.

Cei doisprezece tigri de Bengal, așezați pe mingile lor de lemn, așteptau acum cu încordare porunca din ochii femeii.

De sus, din vârful cortului de pânză, lumina electrică se revărsa orbitoare. Două mii de oameni, înghesuiți cot la cot, nu se clinteau, împietriți.

Era o mulțime foarte amestecată: bătrâni și femei, părinți și copii, profesoare și eleve de școală. Îi despărțeau numai rândurile de bănci și prețul билетelor. Unii sus, în picioare, la galerie; alții, jos de tot, de jur împrejurul grătilor, pe fotolii îmbrăcate cu pluș roșu.

Toți uitaseră grijile de acasă, necazurile și mulțumirile lor mărunte de toată ziua.

Acum priveau ca un singur om.

Pe stradă, câți nu se temeau, oare, de lătratul neașteptat al unui câțel cu coada bârligată? Acasă, câți nu tresăreau, oare, noaptea, speriați, când trosnea o mobilă sau când se ivea de sub dulap un șoricel cu ochi de mărgele negre?

Aici și acum, toți uitaseră aceste spaime caraghioase. Toți luau parte la ceva minunat și rar.

Douăsprezece fiare sălbatice, împlânzite și ascultând de privirea unei femei, de pocnetul unui bici de mătase, de semnul unui vârf de deget.

Nu se mai auzi niciun fâsâit de program, niciun glas, niciun scârțâit de scaun, nicio tuse.

*„MISS ELLIAN PREZINTĂ PENTRU ULTIMA OARĂ
CEI DOISPREZECE TIGRI DE BENGAL.“*

Așa spunea programul.

Era reprezentația cea din urmă. Măine, cirul își va strânge cortul. Toate animalele vor pleca în trenul cu vagoane albe, în alte orașe ale lumii. Poate nu se vor mai întoarce niciodată.

Va rămâne în urma lor un loc gol lângă grădina publică a orașului.

Oamenii se vor împrăștia la grijile și la munca lor. Copiii, la animalele fără viață, de lemn vopsit și de pâslă.

Din nou, unii băiețași, prinși de jocurile lor din fiecare zi, au să uite că mai sunt pe lume vietăți de-o frumusețe sălbatică și fără seamăn cu blana de catifea, cu ochii de sticlă, cu saltul arcuit ca piatra azvârlită din praștie. Din nou, unele fetițe fricoase au să tresară speriate când latră într-o curte un câțel cu coada bârligată sau când fuge prin casă un șoricel ca o jucărie cu resort.

De aceea s-au adunat toți și toate încă o dată, să vadă cele două minuni ale Circului Struțki la reprezentația de adio din iarna anului 1924:

MISS ELLIAN CU CEI DOISPREZECE TIGRI DE BENGAL ȘI FRAM, URSUL POLAR

Tigrii așteptau în cerc, pe mingile lor de lemn.

Femeia înfășurată în rochia cu solzi aurii și cu pietre sclipitoare făcu un pas îndărăt. Își împinse cu piciorul coada rochiei foșnitoare și făcu un semn rotit de chemare cu biciul.

În douăsprezece salturi egale și zvelte, tigrii au fost lângă ea. S-au lungit împrejur cu boturile culcate pe pământ. Acum, se părea că în jurul femeii s-a deschis o floarea-soarelui uriașă, alcătuită din douăsprezece petale portocalii, brăzdate cu dungi de un negru lucios și catifelat.

Mâna femeii începu a dezmierda capetele rotunde, urechile moi, boturile umede. Îi alinta. Era mulțumită.

Fetița se rușină la gândul că pe dânsa, acasă, n-o asculta nici Pufuleț, pisoiul, care acum o săptămână, când se jucau mai voioși, tam-nesam a zgâriat-o pe obraz.

Iar mai sus, într-o bancă din fund, un băiețel cu nasul cam cârn și cu ochi sclipitori se înălțase în vârful picioarelor ca să vadă mai bine.

Era Petruș, feciorul cel mai mic al unui muncitor de la o fabrică din oraș. Ca mulți alți băiețași, dăduse târcoale cercului o săptămână întreagă și adunase ban cu ban prețul biletului de intrare. Voia acum să nu-i scape nimic din tot ce se întâmpla. Doar nu degeaba, de atâtea și atâtea ori, citise afișele cu cea mai încordată atenție, fără să-i pese de frig și de lapoviță. Și, nu degeaba, tot de atâtea seri, se uita cu jind de afară, la lumea care intra pe ușă. Acum, când în sfârșit a pătruns înăuntru, cum să nu fie el numai ochi și urechi?

Miss Ellian, din mijlocul tigrilor, a ridicat brațele cu un semn de eliberare. Pe urmă a pocnit din bici. Tigrii s-au prelinș cu pași de gumă la locul lor și începură să aștepte neclintiți pe mingile de lemn. Femeia în rochie cu solzi aurii și cu pietre sclipitoare a ridicat un cerc de hârtie; a aprins altul pe un picior de fier.

Alt pocnet de bici.

Unul câte unul, tigrii se desprind de pe mingile lucioase. Cu un salt prelung trec prin cercul de hârtie, abia ating pământul și se mai avântă o dată, lin și întins, prin cercul celălalt de flacăra.

Dar tigrul cel mai îndărătnic și mai tânăr a ocolit privirea poruncitoare. Încercând să se strecoare tiptil pe sub cercul aprins, se preface că n-a priceput.

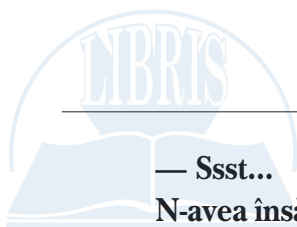
Se așază la locul lui, pe mingea de lemn, și cască lung, leneș, plictisit.

— E Rajah. Îl cheamă Rajah! șopti copila. Îl cunosc eu de la reprezentația de duminica trecută. E cel mai rău...

Femeia cu biciul nu l-a strigat pe nume. Nici nu l-a atins cu șfichiul de mătase. Nici n-a bătut mânioasă cu vârful pantofului în nisip. L-a privit pătrunzător o singură dată și a înălțat cercul.

Tigrul arată colții rânjind.

— Eu mă tem! Hai să mergem acasă, mă tem!... se înfricoșa fetița, înfigându-și prin haină unghiile mici în brațul bunicului.

— Ssst...

N-avea însă de ce se teme fetița cu ochii albaștri, cu paltonașul alb și cu părul cârlionțat sub căciulița tot albă.

Privirea de oțel a îmblânzitoarei a fost și de astă dată mai puternică decât îndărătnicia tigrului tânăr și dârz.

Rajah a plecat botul în pământ. A coborât cu pași mlădioși de pe mingea de lemn. Și-a încordat mușchii sub blana catifelată și a săgetat din două salturi, dincolo de cele două cercuri, dintre care unul de văpaie.

Pe urmă s-a așezat cuminte la loc. Ochii lui cereau pocăință, iertare. Știa ce-l așteaptă.

Îndată ce se va întoarce în cușca lui, răsplata are să-i fie câteva lovituri ascuțite peste bot, cu un bici dureros de curea, nu cu șfichiul delicat de mătase al biciuștei de la reprezentație. Iar la ceasul hranei, în loc de porția de carne crudă, o găleată cu apă. Pedeapsa aceasta o cunoștea.

După cum cunoștea și cealaltă înfățișare a femeii cu rochia de solzi aurii și cu pietre scânteietoare. Cunoștea înfățișarea cealaltă a ei, așa cum n-a văzut-o nimeni din toată mulțimea adunată în loji, în staluri și în galerii. Atunci miss Ellian își leapădă haina sclipitoare de reprezentație. E îmbrăcată într-o tunică veche de piele, cu o fustă scurtă și plină de pete. Nu mai surâde fermecător, împărțind sărutări pe vârful degetelor, când publicul aplaudă de se clatină ciroul.

Atunci apucă biciul de curea cu vârful de plumb și drugul de fier ascuțit. Țipă cu glas răgușit, lovește și împunge în carnea tigrilor cu drugul de fier. E crudă cu dânșii, fiindcă directorul ciroului, om mai crunt și mai nesățios decât fiarele, nu îngăduie nicio abatere de la poruncile sale. Mereu i se pare că toți nu lucrează îndestul. Mereu vrea numere tot mai îndrăznețe în program. Mereu răcnește că toți mănâncă de pomană:

— Am să vă arunc pe drumuri, ca să muriți de foame!

Trece printre dresori, veșnic tunând și fulgerând. Dresorii, speriați, se răstesc atunci și ei la animale. Toți suferă, toți rabdă. Toți știu că n-au nicio scăpare. Din muncă și suferința lor, din

nenumăratele amenzi, directorul se îmbogățește zi cu zi și reprezentăție cu reprezentăție. El e fiara cea mai fioroasă și mai nesățioasă din tot cirul.

Acestea se petrec însă acolo, în cuștile dosnice ale animalelor, după ce pleacă mulțimea și după ce luminile se sting.

Știe Rajah, tigru cel tânăr și neastâmpărat, el mai știe că acuși un semn al biciului are să-l cheme în mijlocul arenei.

Măinile femeii au să-i descleșteze gura... Pe urmă, are să-și așeze capul cu păr ondulat între dinții lui, tocmai fiindcă el are faima că e cel mai nesupus și mai crud, iar miss Ellian vrea să arate că nu are nicio teamă, niciuna. Așa face de trei seri în șir. Ce-ar fi atunci să strângă puțin, numai puțin, dinții? Ar trosni oasele ca o coajă de ou. Așa cum trosnesc coastele antilopelor, când în viața lui liberă din codrii de la celălalt capăt al lumii sărea din ascunzișuri să-și sugrume prada.

Rajah căscă pe marginea lui de lemn.

Știa că aceasta n-are s-o facă niciodată. El e în puterea oamenilor acum.

Iar privirea verzuie și arzătoare a dresoarei îi nimicește orice încercare de împotrivire. E tot așa de netrebnic acum ca maimuțele cele urâte și slugarnice, care se milogesc în cușca menajeriei să capete alune americane și mandarine.

Tigru lăsă pleoapele pe ochii sticloși, cu lumina îngustă și oblică, așa cum sunt pisicile la amiază. Nu mai vedea acum nici pe miss Ellian, nici mulțimea de jur împrejurul gratiilor.

Vedea ceea ce trăiește el întotdeauna, când închide pleoapele.

O pădure cu frunze late, cu desișuri nepătrunse, cu liane spânzurate până în pământ. Acolo e zbor de păsări cu pene de toate culorile curcubeului: păuni care trec cu foșnet mătășos, păsări colibri mici ca insectele și fluturi mari ca păsările. Se leagănă, oare, dintr-un copac o creangă sau un șarpe? Foșnește, oare, numai adierea vântului sau se strecoară printre foile late alt tigr, străin? Este acolo, da! Este acolo o margine de apă cu tufe de bambus. Cât de bine cunoaște locul acela!... De câte și de câte ori nu aștepta acolo, de câte ori nu

pândeă pitulat, la adăpătoarea antilopelor? Aștepta un ceas, două; aștepta până noaptea târziu. Își schimba locul după vânt, ca adierea molcomă să nu ducă mirosul lui. Antilopele soseau. Două, trei, câteodată una singură... Privea cu ochii umezi, fricoși, adulmecând văzduhul. Nici nu se auzeau pașii pe pământul moale. Pleca botul în unda apei. Tresărea. Ciulea urechile să asculte. Își vâră gâtul printre frunzele de lotus. Atunci țâșnea el din tufiș, zvârlit ca din arc, în cărcă antilopei. Nu era nicio zvârcolire, niciun geamăt... Altădată, se desfășura însă o luptă de trosneau crengile pădurii și răsunau adâncurile de muget... Odată un bivol sălbatic... L-a simțit. Îl aștepta. I-a sărit în spinare și bivolul l-a răsturnat, scuturându-se peste cap, s-a tăvălit cu el să-l strivească, s-a năpustit să-l împungă cu coarnele.

O tăcere de moarte s-a întins în toată pădurea. Maimuțele s-au ascuns în scorburi; celelalte sălbăticiuni s-au pitit la pământ. Era o luptă uriașă și crâncenă între stăpânii codrului! Numai icniturele lor se auzeau, numai răgetul și mugetul bivolului. A fost însă tot el cel mai tare... Pe urmă, altă dată, lupta cu elefantul care l-a smuls cu trompa să-l zvârle ca pe un sac la pământ și să-l strivească sub tălpile picioarelor groase ca niște stâlpi... Dar până la urmă a fugit elefantul cu trompa ferfeniță și cu un ochi sângerat. Până târziu a tot răsunat noaptea de pașii lui mânioși, sfărâmând crengile, rupând perdeaua de liane, culcând la pământ tufișurile de bambus. Și altă dată, cei trei vânători cu sulițe, când au încercat să-l înconjoare și au căzut toți trei sub dinții lui!... De atunci i s-a dus vestea și a rămas spaima acelor locuri. *Tiranul* – așa îl numeau toți. Așa îl numeau toți, și toți tremurau înfiorați până în măduva oaselor când începea el să ragă. Nu se mai încumeta nimeni să treacă pe potecile bătătorite. Îi juraseră moartea și tot ei se temeau de moarte. Când mirosea de departe apropierea unuia, înainta cu răsuflarea așa de ușoară, că nu și-o auzea nici el. Înainta, se oprea, încă un pas... Un salt. O mușcătură cu dinții clănțanind. Și gata! Rămânea întotdeauna el stăpân la ochiul de apă unde se adăpau antilopele... Acolo l-a prins într-o noapte un clește de fier. A încercat să sfarme capcana cu dinții. A umplut pădurea de spaimă și de muget. A vrut să-și smulgă laba, s-o

rupă din os. Mai simte și acum, când e ploaie și frig, mușcătura adâncă a fierului. Pe urmă s-a lungit la pământ, răpus de durere și de sângele scurs, așteptând moartea împăcat, fără niciun scâncet. Dar, după o săptămână au venit oamenii cu sulite și topoare să-l ridice, sleit de nemâncare și de sete. Nu-i lăsau dreptul să moară în pace.

Acum e aici.

L-au adus să-l țină despărțit de lume prin gratii de fier.

L-au adus să tremure la pocnetul unui bici cu canaf de mătase, după ce luni de zile a îndurat toate chinurile dresajului. Acum pleacă ochii supus sub privirea unei făpturi fără arme, cu un singur bici de mătase în mână. Nicio scăpare nu mai este. Niciuna! Maimuțele aruncă în el cu coji de portocale și de banană. Se strâmbă și se scarpină; se agață de gratii, când îl poartă în cușca lui pe roțile, și fac semne cu etichetele lor neastâmpărate. Numai când mugește le mai cuprinde deodată groaza codrilor și atunci se zvârcolesc caraghios, căutând zadarnic un loc să se ascundă.

Canaful de mătase îi atinse ușor botul.

Era o atingere lină, ca o dezmierdare. Dar tigrul știa că e o dojană. Sub blândețea alintării cunoștea făgăduiala răfuielii de mai târziu, cu drugul de fier și cu biciul dureros.

N-avea încotro! Pentru el nu mai era nicio scăpare, niciuna. Deci, coborî supus de pe marginea de lemn. Așa cum cerea orânduiala reprezentăției.

Mulțimea își stăpânea răsuflarea. Tăcerea era atât de adâncă, încât se auzeau departe, afară, huruitul tramvaielor și goarnea de automobil.

Cei doisprezece tigri s-au înșirat în cunună, culcați în mijlocul arenei. Femeia și-a adunat coada rochiei, a zvârlit biciul de mătase. S-a așternut pe spate, în mijlocul lor, cu brațele încrucișate pe piept. Și-a pus capul în gura lui Rajah, deschisă, sprijinindu-și ceafa în colții tari ca pe un spătar de la jilțul dentiștilor.

Tigrul clipește din ochii mari și galbeni, ca de sticlă. Puțin, numai puțin de-ar strânge!... Numai puțin!... Dar ochii femeii îl privesc în sus, peste cap. El nu-i vedea privirea. O simte, însă. Ah! Ce

străpungătoare o simte! Și nu strânge dinții. Stă așa, nemișcat, cu gura deschisă, ca un tigru împăiat.

Petruș, băiatul cu ochi sclipitori, a încleștat pumnii, a lungit gâtul și, fără să-și dea seama, a coborât strecurându-se printre oameni, mai aproape de arenă ca să vadă mai bine.

Fetița cu bucele bălane își mușcă buzele. Zvâcnirile inimii îi sparg pieptul mic. Unii au închis ochii. Alții și-au astupat urechile, să nu audă țipătul. Chiar bunicul fetei își simțea mâna tremurând ușor pe mânerul de fildeș al bastonului. El a mai văzut o dată un dresor sfâșiat de tigri. Știe că mai toți sfârșesc așa. Știe că atunci fiarele, din nou sălbatice, se reped la gratii, rânjesc și se mușcă între ele.

— Hep!

Dintr-o grațioasă săritură, femeia a fost iarăși în picioare, în mijlocul arenei.

Își scutură părul negru-albăstrui. Își împinge coada foșnitoare a rochiei, cu pantoful. Surâde, salută și răspunde ropotului de aplauze, risipind cu palmele sărutul buzelor spre loji, spre staluri, spre galerii.

Sus, pe podiumul de lemn îmbrăcat cu postav roșu, fanfara a început un marș din toate tobele și alăturile, și piculinele, și pistoanele... Triunghiul, lovit cu ciocănelul de argint, sună: Zing-zing! Zing-zing!

E un marș cu pas de paradă.

Cei doisprezece tigri de Bengal se întorc spre ieșirea din fund, la cuștile lor.

Pășesc unul câte unul, ca niște pisici uriașe și cuminți.

Își leagănă cozile grele și lungi.

Nu privesc nici în dreapta, nici în stânga, cu ochii lor mari, galbeni, ca de sticlă.

Pasul e mlădios pe nisip. Moale, catifelat, fără sunet.

Fram face nazuri

A fost o adevărată seară de despărțire.

Niciodată Circul Struțki n-a avut un program mai bogat. Gimnaști și echilibriști. Cai și elefanți. Maimuțe și lei. Pantere și câini. Acrobați și clovni. Toți s-au întrecut în dibăcie și în curaj, în răbdare și în dispreț de moarte, ca să lase o amintire neștersă.

Mulțimea a trecut de la fiorii de emoție la hohote de râs; de la privirile încremenite de minunare la bucuria giumbușlucurilor născocite de paiățele cu pantalonii largi și clopoțel în vârful scufiei.

Au tremurat toți odată la salturile mortale ale gimnaștilor îmbrăcați în tricou negru! Purtau un cap de mort brodat pe piept. Zburau de la un trapez la celălalt, fără nicio plasă dedesubt, așa cum se afla întinsă în celelalte seri.

Glasurile, înfricoșate de această joacă nebunească a gimnaștilor primejduiți de moarte, murmurau de pretutindeni din staluri și din galerii:

— Ajunge! Opriți!... Destul!

Dar trupa, cu semnul alb brodat pe tricoul negru, scutura surâzând din capete. Cum destul? Puțină răbdare! Mai aveau și altele de arătat.

Erau patru. Doi bărbați, două femei.

Se legănau în văzduh pe trapezul subțire, în vârful cel mai înalt al cortului, sub becurile orbitoare. Își trimiteau o chemare. Acum se aflau suspendați aici, acum dincolo, peste o clipă iarăși la loc. Se încrucișau în aer, lunecau din mână în mână, din trapez în trapez. Se prindeau într-un ciorchine negru de trupuri, se desfăceau în lanț, ajungeau iarăși în leagănul trapezelor să suradă în jos la mulțimea amuțită de teamă, frecându-și palmele cu praf alb, ca să înceapă din nou.

Tot așa de sprintene ca nălucile sunt veverițele brazilor din pădure.

Dar ele nu au un cap de mort pe piept. Ele nu sunt amenințate să cadă la cea mai mică greșeală și să-și strivească trupul pe nisipul bătătorit de pași și de copitele cailor.

Pe urmă a venit rândul elefanților uriași, cu pielea ca de scrum și cu urechile largi ca paravanele. Călcau greoi pe stâlpii picioarelor. Ridicau trompa de gumă să-și stropească un duș rece pe spinare. Se înălțau pe două labe și dansau în tactul muzicii. Erau mari și buni. Ascultau de o nuielușă subțire și se jucau fluierând din țigălaș cu vârful trompei.

N-a lipsit nici *August cel prost*.

Ca întotdeauna s-a ivit de după perdelele vișinii din fundul arenei, clăpăug și nătărău, când nu era nicio nevoie de dânsul. Coada fracului se târa pe pământ. Tălpile ghetelor erau lungi ca schiurile. Purta un guler înalt ca o manșetă, cinci veste pe dedesubt și o cravată pestriță. Avea nasul de gogoșar și un păr cărămiziu care se zbârlea de frică, întocmai ca ghimpii aricilor. A încasat fără să clipească din ochi, a încasat palme și lovituri cu o scândură lată în cap. I-a crescut îndată un cucui roșu ca un bec aprins; din păr i-au țâșnit flăcări și fum. S-a împiedicat de covor, iar când a căzut i-a cântat muzicuța din fundul pantalonilor. A furat un ceas de bucătărie, i-a prins un lanț și

a început să se fudulească, plimbându-se de colo-colo, ca un boier pe Strada Mare din oraș. Dar ceasul era deșteptător și a început să sune în buzunar tocmai când stăpânul îl întreba dacă nu știe cumva cine i-a furat ceasul. A mai făcut și alte prostii și a mai spus și alte minciuni gogonate; s-a certat cu ceilalți clovni, Toto și Tănase. Nu i-a lăsat să cânte și a vrut să învețe și el a cânta.

Iar fiindcă era *August cel prost*, a rămas ca întotdeauna și cel păcălit.

Fetița cu ochi albaștri și căciuliță albă uitase emoția de adineuri care-i tăiasе răsuflarea. Își descleștase mâna de brațul bunicii. Tropăia din picioare și se înroșise ca racul de atâta râs.

Tropăia din picioare, în hăinuțele lui ponosite, și Petruș, care coborâse până în față și nu se mai sinchisea de încruntările controlorului de bilete în livrea albastră cu nasturi poleiți.

Noroc că un măgar a sosit pe la spate, să-l ia pe *August cel prost* de fundul pantalonilor cu dinții și să-l dea afară ca pe-un caraghios și un incurcă-lume ce era.

Trupa japoneză făcu acrobații cu farfurii și cu sticle, cu mingi, portocale și cercuri. A fost și defilarea cailor. Și călăreața cu fustă scurtă care face echilibristică pe șa. A venit apoi rândul atletului care ține o piatră de moară cu cinci oameni pe piept, până ce sosesc alți atleți s-o sfarme cu ciocanele. Maimuțele au stat la masă și s-au plimbat în automobilul mic ca un cărucior de copil. Aveau un șofer tot maimuță. Învățase afurisita să conducă numai cu mare viteză și suna amarnic din claxon. A luat, însă, un viraj greșit și a răsturnat căruța în mijlocul arenei. Pentru această ispravă, maimuța cea bătrână a înșfăcat-o pe maimuța șofer de urechi și i-a dat un picior în spate de-a luat-o la goană în mare viteză, fără să mai zbiere din claxon. Dar era mai ales una, de toată nostimada, care știa să cânte din armonică și fuma.

După ce se potolea râsul, mulțimea căuta cu ochii din nou în program. Foșnetul hârtiei se auzea tot mai nerăbdător.

Lipsea Fram, ursul alb.

De ce întârzia Fram?

Aceasta nu se mai întâmplase niciodată.

Fram îi întrecea pe toți. El nu avea nevoie de îmblânzitor, de cravașă și de semnale. Intra singur în arenă, ca un om. Intra în două labe, cât e de mare. Saluta în dreapta și în stânga, înainte și îndărăt. Se plimba cu labele la spate de jur împrejurul arenei, până ce se potoleau aplauzele. Pe urmă făcea un semn că vrea liniște.

Și începea singur programul lui.

Se ridica pe prăjină ca un marinar pe catargul corăbiei. Umbla cu o bicicletă uriașă, trecând pe punți în cumpănă. Făcea dublu salt mortal și bea bere din sticlă.

Știa să fie comic și știa să fie grav.

Chema cu laba luptătorii din galerie și din staluri să poftească la trântă și să boxeze cu el. Întotdeauna se găsea cineva din galerie să coboare și să încerce; de obicei tot un atlet al cercului, amestecat dinadins prin mulțime. Lupta sfârșea în hazul tuturor, fiindcă Fram era puternic, dar blând și glumeț. Cu o singură labă moale culca omul la pământ. Pe urmă începea să numere bătând cu laba în aer: una, două, trei, patru, cinci... Când isprăvea de numărat, își ridica adversarul de subsuoară ca pe-o boccea și-i dădea drumul de-a rostogolul la picioarele publicului din lojă. Omul se ridica rușinat, ștergându-se de praf, în râsul lumii.

Fram chema, cu laba, sus spre galerie:

— Ei, cine mai poftește? Curaj, vă rog!...

Nu mai poftea nimeni.

Ursul alb le făcea semn de milă cu amândouă labele:

— Atunci de ce mai râdeți de pomană? Sunteți niște nepu-tincoși... Aici să vă văd, nu acolo sus!...

Tumbele lui, roata țigănească de jur împrejurul arenei, acrobațiile pe labele de dinainte stârneau minunare și veselie.

Copiii îl iubeau, fiindcă era hazliu.

Oamenii în toată firea îl iubeau, fiindcă era într-adevăr de mirare cum asemenea animal greoi și sălbatic, adus din pustiurile

înghețate, arăta atâta blândețe, atâta înțelegere și atâta sprinteneală în mișcări.

O reprezentație fără Fram, ursul polar, era parcă neisprăvită.

Miss Ellian, cu cei doisprezece tigri de Bengal, însemna altceva. Dovedea ce poate face o femeie, cu privirea ei și cu biciul, din cele mai crude fiare ale pădurilor asiatice. Ținea toată lumea încordată. După ce tigrii plecau, în mulțime trecea o destindere. Respirau ușurați.

Apariția lui Fram se bucura cu totul de altă primire. El era cel mai mare și mai puternic animal, născut în țara zăpezilor și a ghețurilor veșnice, îmblânzit ca un miel și înțelegător ca un om. Pentru dânsul nu era nevoie de nicio cravașă, de nicio privire poruncitoare, de niciun deget care să-i arate locul și să-i amintească în fiecare clipă ce are de făcut. Aplauzele erau răsplata lui.

Iar Fram iubea aplauzele.

Se vedea bine că înțelege rostul lor, că le așteaptă, că-i fac plăcere.

Iubea aplauzele, iubea publicul, iubea mai ales copiii. Când îi vedea ronțâind o bomboană, întindea laba să capete și el. Saluta mulțumind, cu laba la cap, ca un soldat. Iar dacă se întâmpla să capete mai multe bomboane, își oprea numai una și pe celelalte le întindea în palmă altor copii, parcă ar fi știut că nu toți au parte prea des de dulciuri. Un copil curajos cobora să primească darul. Fram îl alinta pe creștet, cu laba lui mare, care devenea deodată ușoară și lină ca o mână de mamă.

Nu-l lăsa pe băiat să se urce la loc, acolo sus, unde e îngheșuală și de unde nu se vede mai nimic.

Lua el singur un scaun cu laba, îl așeza într-o lojă, plecându-se peste marginea arenei. Îi făcea semn băiatului să se așeze. Iar dacă băiatul nu îndrăznește, dacă se codea și se rușina, atunci îl ridică în brațe și îl așeza pe scaun; punând gheara la bot, îl povățuia să stea cuminte și să n-aibă nicio grijă. Se întorcea apoi către controlori. Arăta spre copil și ducea laba la piept, ca să înțeleagă și ei că e ocrotitul lui în acea seară și că l-a luat pe a sa răspundere.

Cum nu l-ar fi iubit, oare, toți? Cum să nu fie el, oare, răsfățatul publicului?

Și acum Fram întârzia! Lipsea. Programul se apropia de sfârșit. Numărul lui trecuse de mult.

Mulțimea începu să capete glas.

Mai întâi sus, din galerie. Mai apoi, copiii din staluri și din loji:

— Fram!

— Unde e Fram?

— De ce nu vine Fram?

— Vrem Fram!

Îndată glasurile se uniră ca să repete cadențat:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Se auzeau și glasuri de copii mărunți de tot, care nici nu puteau să pronunțe bine cuvintele, dar își cereau dreptul la bucuria lor:

— Flam! Vlem Flam!

— Flam! Vlem Flam!

Copila cu bucle bălane și cușmulița albă uitase cu totul de spaima de mai înainte, când ceruse bunicului s-o ducă acasă.

Acum bătea și ea din palmele mici.

Coborâse de pe scaun, ca să tropăie mai tare.

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

— Vrem Fram! striga și Petruș, care nu-l văzuse decât în afișele lipite pe ziduri, dar știa din auzite toate minunățiile despre el. Vrem Fram!

— Doamnelor și domnilor! Onorat public!... așa începu să spună ceva directorul circului, ivindu-se în mijlocul arenei.

Nimeni însă nu voia să-l asculte. Toți l-au întrerupt, strigând mai departe:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

În zadar *August cel prost*, Toto și Tănase au apărut într-o blană de urs alb. Așa își închipuiau ei, altădată, un Fram caraghios, stârnind veselia mulțimii, după ce-și sfârșea numărul lui Fram cel adevărat.

Atunci, chiar Fram, în carne și oase, îi aștepta.

Se așeza pe marginea arenei, ca un om, cu bărbia în pumn și privea îngăduitor la giumbușlucurile paiatelor. Înțelegea gluma și poate că râdea în sinea lui.

Când îi părea că n-au jucat bine, că n-au știut să-l imite cu toată iscusința, se ridica și se amesteca el în joacă. Apuca în amândouă labele pielea de urs în care se aflau ascunși Toto și Tănase. O scutura ca pe un sac de nuci. Culegea de pe jos paiatele. Îl așeza pe Toto de o parte, pe Tănase de cealaltă parte, pe marginea arenei. Îi apăsa cu laba pe cap, să stea astâmpărați, să se uite la el și să învețe, nătăfleții.

Pentru care deplină învățătură, Fram se imita pe el singur, făcând în chip caraghios, cu strâmbături și cu căzături, tot ce făcuse mai înainte cu mare băgare de seamă și cu seriozitate. *August cel prost* zburda în jurul lui, țopăia și striga cât îl ținea gura vopsită până la urechi:

— Vezi, așa, Tănase! Vezi, așa, Toto!... Bravo, Fram!...

Țopăia, se rostogolea jos, se ridica și nu mai isprăvea, până când Fram se întorcea la dânsul și îl privea supărat. Parcă spunea:

— Ia ascultă, mă urâtule! N-ai să mai termini odată?...

Atunci *August cel prost* se dădea înapoi, cu coada fracului între picioare și nu mai spunea nici pis.

Acum nu mai aveau, însă, tustrei niciun haz. În zadar au ieșit cu blana ursului să-l imite în batjocură pe Fram. Mulțimea a început din nou să strige, să fluiere, să bată din picioare:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Perdelele vișinii din fundul arenei, pe unde intrau animalele și gimnaștii, se clătinau, se dădeau la o parte și cădeau iarăși la loc.

Se petrecea dincolo ceva, dar nimeni nu știa ce.

Directorul mai încercă de două ori să înainteze până în mijlocul arenei. Nu apucă însă să înceapă: „Doamnelor, domnilor, onorat public“.

Înainte de a deschide gura, mulțimea izbucni într-o larmă cumplită:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Atunci, directorul cercului a strâns din umeri și s-a retras după perdeaua vișinie.

— Nu știu ce se întâmplă! vorbi domnul bătrân cu baston de fildeș, către fetița cu bucle bălane. Poate că Fram e bolnav. Poate nu e în stare să joace...

Însă fetița nu mai auzea nimic și nici nu voia să audă. Ea striga într-un glas cu toți, tropăind din picioare și bătând din palme:

— Vrem Fram! Vrem Fram!

O doamnă cu nas ascuțit și cu buzele subțiri rosti foarte pițigăiat:

— A început și Fram ăsta să facă nazuri! Prea l-a răsfățat lumea!... Desigur se crede artist. Întocmai ca oamenii, draga mea!

— Așa spun și eu, dragă! vorbi doamna de alături, cu nasul tot așa de ascuțit și cu buzele încă mai subțiri.

Amândouă erau bolnave de stomac. N-aveau voie să mănânce decât cartofi fierți în apă, fără sare. De aceea tot ce se afla pe lume li se părea urât, prost și năvălit la nazuri. Toată seara strâmbaseră din nas. N-au aplaudat niciodată. Nu le-a plăcut nici miss Ellian cu tigrii săi de Bengal. Nici trupa de trapeziști cu tricoul negru și cap de mort brodat cu mătase albă, care își primejduiau viața în fiecare clipă. Nu li s-a clintit un mușchi de pe obraz, să zâmbească la comicările lui *August cel prost*, ale lui Toto și Tănase.

Erau niște cucoane foarte înțepate. Ar fi putut să rămână acasă și să se culce.

Dar atunci n-ar fi avut cum să povestească a doua zi tot ce-au văzut ele și nu le-a plăcut.

— Hotărât! Ursul acesta face nazuri. Își bate joc de public.

Fetița cu bucle bălane sub cușmulița albă se opri din tropăit. Auzise cuvintele, fiindcă cele două cucoane cu nas ascuțit se aflau în loja de alături. Se înroși, își luă inima în dinți și își apără ursul ei favorit:

— Ba nu face nazuri! Fram nu face niciodată nazuri.

— Uită-te la dânsa! Știi că ești obraznică, fetițo?

Cucoanele s-au supărat și priviră înțepate prin ochelarii de sticlă cu mâner.

Fetița s-a învăpăiat ca para focului.

Lui Petruș, însă, care ajunsese lângă fetiță, îi venea să aplaude și să strige: „Bravo, bine le-ai făcut!... Meritau, înțepatele!”

Bunicul de alături o dojeni, mai mult de formă, măcar că era de aceeași părere:

— Se poate, Lilico? Se poate să vorbești așa?...

— Dar, bunicule, a zis că Fram face nazuri și că-și bate joc de noi... Fram nu face niciodată nazuri!

Domnul cu baston de fildeș a vrut să mai spună ceva.

N-a mai avut, însă, timp. Deodată s-a făcut tăcere.

În locul tropăiturilor și strigătelor s-a întins o tăcere ca un covor pe nisipul arenei. O tăcere așa cum n-a fost nici atunci când în văzduh zbura din trapez în trapez trupa gimnaștilor cu tricou negru; nici atunci când miss Ellian se afla cu capul între colții tigrlui de Bengal.

De după perdeaua de catifea vișinie se ivise Fram.

Cu laba mai ținea încă o parte din perdeaua ridicată.

Se opri să privească sala, miile de capete, miile de ochi din loji, din staluri și din galerii.

Dădu drumul perdelei pe jos.

Înaintă până în mijlocul arenei. Salută ca întotdeauna.

— Fram!

— Bravo, Fram!

— Trăiască Fram!

— Ura! Bravo, Fram! Ura!

Fram stătea în mijlocul arenei, alb ca zăpada, uriaș și neclintit. Tot așa stau frații lui din țara zăpezilor veșnice, pe insulele de gheață plutitoare, când se înalță să privească la alți urși albi, care se depărtează pe alte insule plutitoare.

Stătea și se uita în gol.

Mai făcu un pas.

Își trecu laba peste ochi, peste frunte, cum ar fi șters o urmă care-i păienjenea privirea.

Aplauzele s-au potolit.

Acum toți așteptau.

Înțelegeau că Fram pregătește ceva nou. Fără îndoială, un număr mai greu decât toate. Altădată începea mai repede. Cerea el să se facă tăcere. Acum părea mirat de această tăcere.

— Mofturi! Privește la el câte nazuri mai face! glăsui pițigăiat una din cele două cucoane.

Petruș abia se stăpâni, frământându-se pe loc și mușcându-și buzele.

Fetița cu ochi albaștri le fulgeră și ea cu privirea, dar nu rosti nimic. Simțea pe umăr mâna bunicului...

Alături de Fram se afla o platformă învelită cu postav alb. Acolo se urca el să se joace cu greutatele, să facă echilibristică într-o prăjină, să prindă în gură portocale aruncate de public.

Acum se așeză pe marginea platformei, așa cum se așază un om pe gânduri. Își prinse capul în labele de dinainte. Era într-adevăr ca un om care nu-și amintește ceva, a pierdut ceva, e deznădăjduit de ceva.

— Își bate joc de noi, dragă! se supără cucoana cea mai ascuțită. Uite pentru ce plătim bani! Ca să-și bată joc un dobitoc de noi...

Mâna bunicului apăsa ușor umărul fetei cu părul încârlionțat sub cușmulița albă. Simțise, prin haină, cum se frământă și cum e gata să-l apere pe Fram al ei.

Dar Fram era într-adevăr de neînțeleș în această seară. Părea că a uitat unde se află. Părea că a uitat ce așteaptă lumea de la dânsul.

A uitat că îl privesc două mii de oameni, două mii de perechi de ochi!

— Fram! îl încuraja un glas.

Ursul alb ridică ochii...

— „A, da! parcă spunea privirea lui. Aveți dreptate! Sunt Fram și trebuie să vă înveselesc!...”

Cu labele făcu semn de neputință în lături. Duse dreapta la frunte; apoi la inimă; din nou la frunte și din nou la inimă. Acolo era ceva stricat, care nu mai mergea...

Adineauri, când a ridicat perdeaua de catifea vișinie, încă tot mai credea că totul are să fie ca înainte. Mulțimea, copiii, aplauzele i-au dat această amăgire.

Acum, din nou, a uitat tot.

Nu știe ce caută aci. Ce vrea lumea aceasta de la el?

— E bolnav, bunicule! rosti fetița cu milă. E bolnav... De ce nu-l lasă în pace dacă e bolnav.

Uitase că și ea tropăise, că și ea bătuse din palme și că strigase într-un glas cu ceilalți: „Vrem Fram! Vrem Fram!”

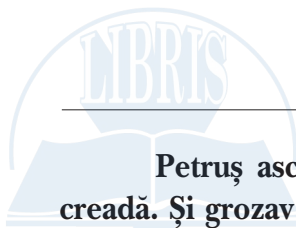
Cât de rău îi părea acum! Simțea în ochi lacrimi de mustrare.

Iar bunicul, care fusese profesor, care văzuse multe întâmplări în viață și citise multe cărți, vorbi și el, cu o altfel de milă:

— Nu e bolnav, Lilico! E ceva mai rău... L-a ajuns ceasul când nu mai e bun de nimic. Așa se întâmplă cu toți urșii albi. Sunt neîntrecuți vreme de patru, cinci, șase ani. Pe urmă se întâmplă ceva rău cu dânșii. Nimeni nu știe ce. Poate uită, poate îi apucă dorul de pustietățile lor de gheață, unde s-au născut. Nu sunt în stare să mai facă nimic din tot ce stârnea minunarea lumii. Devin niște urși ca toți ceilalți. Mai trăiesc așa mulți ani... Poate prea mulți... Își amintesc din când în când tot ce știau. Atunci încep să joace și să repete ce-au învățat cândva. Dar fără niciun rost, fără nicio legătură. Din seara asta s-a sfârșit cu Fram!....

— Nu se poate, bunicule! Nu vreau să vorbești așa, bunicule!

Domnul cel bătrân a simțit din glasul și din tremurul umărului sub mâna sa că fetița e gata să izbucnească în plâns. Dar nu spuse nimic.

Petruș ascultase și el aceste cuvinte. Nu-i venea nici lui să creadă. Și grozav ar fi vrut să poată face ceva, ca să aline mâhnirea lui Fram.

Fram, ursul polar, și-a astupat ochii cu labele.

E acum și el ca un om care plânge.

S-a ridicat de pe marginea platformei.

A făcut un semn de despărțire tuturor, un semn cu brațele întinse, așa cum își lua rămas bun când sfârșea numărul lui din program și îl întovărășeau aplauzele până la ieșire.

Apoi și-a dat drumul în patru labe.

A devenit un animal ca oricare altul.

Așa, în patru labe, cu botul în pământ, s-a îndreptat spre perdelele roșii.

Nimeni nu pricepea nimic. Nedumerită, mulțimea nu striga, nu fluiera, nu-l mai chema îndărăt.

Băiețelul cu ochii sclipitori și cu nasul cam cârn, Petruș, aproape fără să-și dea seama, își înăbuși un suspin.

Perdelele roșii au căzut după Fram.

Pe sălile înguste din dosul cercului care duc la grajduri și la menajerie toți se dădeau la o parte. Nu cutezau să se apropie. Dar ursul alb a intrat singur în cușca lui, s-a culcat cu botul pe labe, în colțul cel mai întunecos, cu fața ascunsă spre perete.

— Ce-a fost aceasta? Își bat joc de noi!... glăsui supărată una din cucoanele cu nas ascuțit. Am plătit bani. Aci în program scrie – „Fram, ursul alb. Spectacol senzațional de adio!“ Ce prostie senzațională, n-am ce spune!... A fost o bătaie de joc senzațională!

Fetița avea lacrimi în ochi. Petruș s-a uitat la amândouă cucoanele și de ciudă, tot răsucindu-și un bumb de la haină, l-a rupt din ață.

— Fir-ar al naibii! pufni el.

Cucoanele cele înțepate au privit urât la băiețaș. Poate credeau că e vorba de ele, nu de nasture.

August cel prost apăru rostogolindu-se în tumbe, turtindu-și nasul de gogoșar în nisip, fugărind să-și prindă umbra.

Dar nu mai avea niciun haz. Nu mai râdea nimeni.

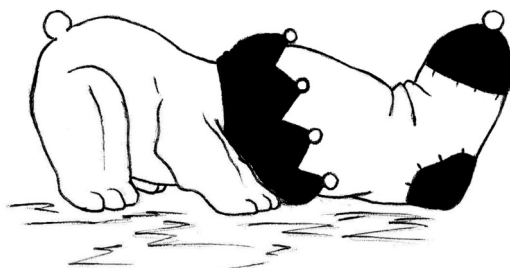
În dosul perdelei roșii, directorul cercului cerceta lista animalelor și artiștilor. Era o listă bătută în ținte, pe o placă de lemn negru.

Privea posomorât, cu un creion albastru în mână.

Se hotărî și șterse cu o linie groasă numele lui *Fram, ursul polar*.

După ce a plecat ciroul

Ciroul Struțki a plecat.

A încărcat în trenul alb cuștile cu animale, pânza cortului împachetată, pereții grajdurilor, care se desfac și se strâng, cum se desfac și se strâng căsuțele de carton ale jucăriilor.

În urmă a rămas un loc gol și urât.

Mai mirosea încă a grajd și animale. Câțiva copii dau târcoale să vadă urmele însemnate pe pământ. Printre dâșii se află și Petruș. Se uita și el cu părere de rău.

Aci e umbra bătătorită și rotundă a arenei. Dincoace era intrarea. Dincolo, menajeria.

Ninge cu fulgi mari deasupra. Până mâine, zăpada are să acopere tot. Copiii, cuprinși acum de mâhnire la amintirea ciroului plecat, au să se învesească din nou și au să se bată cu bulgării. Cu mâinile înghețate au să zidească cetăți și oameni de zăpadă.

Ba chiar Petruș și-a pus de pe acum în gând să-și cheme a doua zi tovarășii de joacă și să facă împreună un urs alb de zăpadă: Fram, ursul polar.

Așa cum era el și cum îl iubeau toți! Așa cum se ridica în două labe: uriaș, blând și bun, cu botul în care prindea portocale din zbor și cu ochii lui mici, de cărbune.

În oraș toată lumea s-a întors la treburile și la necazurile sale. Se apropiau sărbătorile.

Unii aleargă după bani pentru haine groase de iarnă. Alții își ung schiurile și se pregătesc să plece la sporturile de iarnă. Copiii nu se mai satură privind cu jind la vitrinele pline de jucării și de cărți: jucării și cărți de care nu toți au parte.

Când cei de-acasă l-au iscodit pe Petruș cam la ce carte s-a uitat mai îndelung la vitrine, el a răspuns repede, mărturisind așa tot ce-i stătea pe inimă:

— Am văzut o carte despre urșii albi și despre viața lor în ghețurile polare!

Tatăl lui Petruș a zâmbit îngăduitor, pe sub mustață:

— Te pomenești că vrei și tu să te faci dresor de animale?

— Nu, tată! a răspuns Petruș, dar aș vrea să mă fac explorator polar... Grozav aș dori să știu ce scrie în cărțile acelea din vitrina librăriei.

— Vom vedea, Petruș! Dacă așa stă treaba, vom vedea! spuse tatăl băiatului, hotărât să facă rost de bani cu orice preț și să-i cumpere o carte.

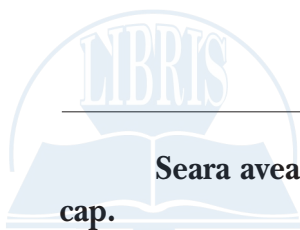
Dar până atunci a prins să bântuie prin oraș o epidemie de iarnă, cu răceală și tuse. Mulți copii zac în pat, în loc să se joace afară, bucurându-se de ghețuș, de patinaj, de cetățile de zăpadă.

Bolnavă e și fetița cu ochii albaștri și cu bucelele bălane.

La început a vrut și ea să se facă miss Ellian. L-a botezat din nou pe Pufuleț, pisoiiul cel cenușiu. I-a schimbat numele. I-a spus Rajah și a încercat să-l muștruluiască, așa cum miss Ellian îmblânzise tigru de Bengal, cu un bici și un șfichi de mătase. Dar Pufuleț n-avea poftă de joacă și nu voia să știe de frica unei fetițe. S-a zbârlit, a zgâriat-o și a fugit să se ascundă sub canapea, scuipând ca un caraghios.

După masă, fetița a început să tușească.

Seara avea obraji îmbujorați și simțea cum îi ardeau ochii în cap.

— Copila asta are febră, s-a speriat mama fetiței, netezindu-i fruntea asudată. Să chemăm doctorul!...

Doctorul a sosit. Era un bătrân, prieten cu bunicul. A scos dintr-un tub termometrul, l-a pus copilei subsuoară, pe urmă i-a prins mâna, acolo unde se simt într-o vinișoară mică bățile inimii. S-a uitat la ceasul cu lanț, numărând bățile.

Aștepta și bunicul, așezat pe un jilț, cu bărbia sprijinită în bastonul cu mâner de fildeș. Aștepta mai îngrijorată mama fetiței, care fusese și ea bolnavă, încât avea fața iar slăbită și galbenă, ochii peste seamă de obosiți.

— Nu este nimic grav! rosti doctorul, după ce se uită la termometru, îl scutură și îl închise în tubul de metal. Are o gripă ușoară... Tot orașul e plin de gripă. Căldura are să mai crească puțin. Să nu vă speriați! Într-o săptămână are să se ridice din pat. În zece zile, o puteți lăsa să se joace afară...

Au răsuflat cu ușurare atât mama fetiței, cât și bunicul.

Doctorul avea dreptate. Căldura a crescut. Într-o seară, fetița nu mai știa dacă e trează sau doarme.

Visa cu ochii deschiși și vorbea singură. I se părea că o vede pe miss Ellian, îmblânzitoarea de tigri; intrase în camera ei, îmbrăcată în rochia foșnitoare de solzi aurii și pietre colorate, cu biciul în mână.

— Unde e Pufuleț? întrebă, vârând biciul sub canapea și scotocind unde știa că se ascunde pisoiiul.

Pufuleț a ieșit cu coada între picioare.

— Aha! se bucură fetița cea cu ochii albaștri, prin visul ei de boală. Aha! Acuma să te văd eu, domnule Pufuleț! Ți-ai găsit stăpânul!

Miss Ellian a pocnit din canaful de mătase și pisoiiul s-a prefăcut în Rajah, tigru de Bengal.

— Aceasta e ceva foarte caraghios! vorbi fetița, râzând în aiureala frigurilor. Așa ceva încă n-am mai pomenit! Va să zică domnul

Pufuleț era Rajah, tigrul de Bengal, și nu spunea nimic? Făcea pe pisoiiul...

Miss Ellian îl apucă de ceafă pe Pufuleț și îl așeză în mijlocul camerei. După ce-l muștrului bine, îi porunci:

— Acum știi cu cine ai de-a face? Cu mine nu te joci... Ai să rămâi Pufuleț până ce am să te duc eu la Circul Struțki, ca să iei locul lui Rajah! Până atunci să ascuți de Lilica. Să n-o mai zgârii și să nu te mai prind că miauni când te trage de coadă. Nu e de demnitatea unui tigru de Bengal să miaune. Hep!

A pocnit din canaful biciului și a dispărut. A dispărut și Pufuleț...

Acum, în mijlocul camerei, zboară din trapez în trapez trupa de gimnaști cu tricouri negre. Și-au atârnat trapezele în tavan, acolo unde e candelabrul. Sar și bat din palme. Curios! Unul seamănă cu bunicul. E chiar bunicul. Asta n-ar fi crezut-o niciodată! Și-a lăsat bastonul cu mâner de fildeș. Nu se mai vaită de reumatisme și nu mai tușește. Acum saltă din trapez în trapez, are un tricou negru cu cap de mort pe piept.

— Bravo, bunicule! bate din palme fetița.

Iar când bate, se deșteaptă o clipă din friguri. Simte capul pe pernă greu ca plumbul și fruntea e scaldată de sudoare; plapuma o înăbușă.

E prea cald. Împinge plapuma la o parte, dar mâna mamei o aduce la loc.

Din nou toate se amestecă și fetița începe să plângă.

— Unde e Fram? întrebă.

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Aude și pe alții strigând. În jurul ei e acum toată lumea din circ, bătând din palme și tropăind.

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

O cucoană cu nas ascuțit și cu glas pițigăiat se ridică de pe scaun și se uită urât la public. Se uită urât mai ales la ea, la Lilica. Fetița s-a făcut mai mică și nici nu îndrăznește să ridice ochii.

— Sunteți niște proști! spune cucoana cu nas ascuțit. V-a înșelat. Ați plătit și v-a înșelat. Nu-l mai cereți pe Fram. Toată povestea cu Fram e o păcăleală! V-a spus că e un urs alb, dresat. Cel mai mare și mai deștept și mai dresat urs alb. Acestea sunt niște minciuni! Fram e un urs prost. Un dobitoc, mai dobitoc, mai dobitoc decât toate dobitoacele! Nu-l mai chemați. Nu l-ați văzut că mergea în patru labe, ca un câine?

Fetița se zvârcolește cu capul în pernă și plânge. Nu e adevărat ce spune cucoana cu nas ascuțit și cu glas răutăcios. Nu poate să fie adevărat. Dar de ce nu apare Fram?

Strigă și ea, în glas cu ceilalți:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Deschide ochii. A simțit mâna moale pe frunte. A crezut că e laba ușoară a lui Fram, așa cum făcea el când dezmierda copiii din galerie și îi așeza pe un scaun, în lojă. A simțit atingerea ușoară și bună. A deschis ochii să spună:

— Mulțumesc, Fram! Ce bun ești tu, Fram!

Dar în fața ei, deasupra, aplecată să-i vadă ochii, e mama Lili-căi. Mâna a fost a ei. O dezmiardă s-o liniștească, fiindcă se zvârcolea în aiureala frigurilor.

Și o strânge în brațe, o sărută și o leagănă.

— Ce bună ești tu, mămico!

Mămica a început să zâmbească șiret, întrebând:

— Mai bună ca Fram?

— Fram e altceva, îi răspunse copila cu ochii albaștri. Bietul Fram! Unde o mai fi el acum?

Mama fetiței se bucură. Lilica a început să vorbească mai cu legătură. Își dă seama ce spune. Înseamnă că a trecut partea cea grea a bolii.

— Unde o mai fi Fram acum?... întrebă încă o dată copila.

Mama face semn depărtat cu mâna:

— Departe, Lilico, în altă țară, în alt oraș...

După o săptămână, copila s-a înzdrăvenit. Iar după alte câteva zile a căpătat învoire să iasă din casă.

Ce frumos ninge, cu fulgi care fluturau în văzduh, și ce plăcut era aerul rece, care înțepă nările ca sifonul!

Într-o zi, pe stradă, se oprise să se uite la un afiș vechi de pe zid. Era un afiș al Circului Struțki, unde se zărea la mijloc chipul lui Fram, făcând un salut voios ca în zilele lui cele bune.

— Bietul Fram! auzi ea la spate un glas de copil.

S-a întors repede. Și s-a bucurat, recunoscând pe băiețelul din seara reprezentației de adio la circ. Petruș a recunoscut și el pe fetița cu bucle bălane și cușmuliță albă.

— Îți mai aduci aminte de mine? întrebă băiatul.

— Da, de la circ, în seara cu Fram! răspunse fetița. Bietul Fram!

— Cum de nu te-am mai văzut de-atunci?

— Am fost bolnavă! spuse Lilica. Tare-i urât să stai în pat!

— Da, e urât! o plânse Petruș, măcar că el nu stătuse niciodată în pat, ca să știe cât e de urât.

— Noroc că bunicul mi-a dat cărți cu poze să mă uit în ele. Știi? Mi-a dat și una cu urși albi...

Petruș se însufleți deodată:

— Are o carte despre urși albi? întrebă el cu neastâmpăr.

— Are mai multe... Dar de ce întrebi?

— Întreb, fiindcă aș dori așa de mult să citesc și eu o carte despre urși albi!... Am căpătat de la tata în dar de Anul nou o carte despre expedițiile polare. Dar despre urși albi nu se mai găsesc cărți în librăriile de la noi. Au fost și le-au luat alții. Și chiar dacă ar mai fi sunt prea scumpe pentru punga noastră.

Fetița a stat pe gânduri.

Se uită cu drag la băiețușul cu ochi sclipitori și cu nasul cam cârn, căruia nici nu-i păsase de cele două cucoane înțepate, cu plisc ascuțit. Deși afară era ger, nu se sinchisea nici acum de înțepăturile

frigului. Îi râdeau ochii. Tropăia doar din picioare, ca atunci când strigau toți împreună la circ:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Aducându-și aminte de seara de-atunci, fetița rosti prietenoasă, într-un târziu:

— Știi ce? Am să vorbesc eu cu bunicul. Vino la noi, să-ți împrumute cărți câte poțestești.

— Crezi că se poate?

— Cum să nu se poată? Vorbesc eu... Bunicului îi plac copiii care citesc. Știi că a fost profesor?

— Da... Și zici că are multe cărți despre animale?

— Tot felul! Dacă-ți spun eu... Cărți despre animalele de la noi și din alte părți... Despre toate animalele pe care le-am văzut la Circul Struțki.

Petruș a micșorat ochii. Se frământa de neastâmpăr în ninsoare.

— Când să vin?

— Când vrei...

— Măine se poate?

— Bine! Măine... Știi unde stăm?

— Nu știu...

— Hai să-ți arăt... Avem și un câine! Îl vesti fetița. Nu te temi?...

— Nu mă tem de câini. N-avea nicio grijă! Mă împac eu cu el...

Fetița se uită la Petruș cu admirație. Îi părea mai mare și mai voinic. Nu era un fricos ca Turel, băiatul de lângă dâșii, care zbiera și cerea ajutor de câte ori lătra Grivei. Ba mai scăpa și covrigul din mână, de-l înhăța Grivei și o lua la goană, încât se stricau de râs toți copiii de pe stradă.

Apoi Petruș se simți dator să destăinuiască numaidecât fetiței hotărârea lui de a se face explorator polar.

— Chiar să pleci acolo unde sunt urși albi? întrebă fetița cu entuziasm.

— Chiar să plec acolo unde sunt urși albi. Asta, din pricina lui Fram... Din seara aceea mereu mă gândesc. Bietul Fram! Unde-o mai fi acum?

— Departe! repetă copila cuvintele pe care le auzise de la mama ei. În altă țară, în alt oraș...

Într-adevăr, Fram e departe, în altă țară, în alt oraș.

Cercul Struțki a ajuns într-un târg mare și străin, unde oamenii vorbesc altă limbă.

În altă limbă sunt scrise și afișele lipite pe ziduri. Afișe uriașe: galbene, roșii, verzi. Ele vestesc o mare reprezentație de deschidere, cu trupa de gimnaști și cu miss Ellian, îmblânzitoarea celor doisprezece tigri de Bengal.

Dar, de pe afiș lipsește numele lui Fram, ursul alb.

Copiii se îngrămădesc și acolo, în jurul cercului de-abia instalat. În menajerie se aude mugetul leilor și al tigrilor.

Vorbesc în altă limbă copiii aceștia. Dar bucuria lor și neastâmpărul sunt la fel cu ale copiilor din toată lumea. Nu-și mai găsesc locul de nerăbdare, așteptând să sosească seara și să înceapă reprezentația.

Pe stradă au defilat, de la gară, elefanții din India, cu picioarele lor groase ca stâlpii, cu trompele lor de gumă, care se întorceau spre trotuar și speriau trecătorii. A defilat în capul convoiului și girafa cu gâtul lung ca un stâlp de telegraf. Au urmat cuștile de tigri și lei. Caii cu părul lustruit ca pantofii de lac. Poneii cu hamuri galbene de curea nouă și cu zurgălăi. Maimuțele îmbrăcate în pantaloni roșii și verzi, ca niște paiate, strâmbându-se la lume și cerând, cu palma întinsă, alune și fisticuri.

Cercul a crescut din pământ.

Acolo unde era un câmp urât și gol s-a înălțat cortul cenușiu cu un steag în vârf. Împrejur sunt grajdurile și menajeria. Lucrătorii aleargă să mai încheie o ușa, să bată un stâlp, să înalțe un bec. Se aude mugetul fiarelor. Vântul aduce un miros ciudat de animale. Muzicanții își încearcă instrumentele înăuntru.

— Am mai văzut și un urs alb într-o cușcă! spune un copil în limba lui străină. Un urs grozav de mare...

— Am auzit de la tata că la Circul Struțki se află ursul polar cel mai bine dresat din lume... Îl cheamă Fram, Fram, Riam, așa ceva...

— Eu am citit afișul! rosti alt copil. Am citit afișul cu de-amănuntul. Nu există niciun urs pe afiș. Nici alb, nici cafeniu, nici negru. Niciun fel de urs.

— Nu se poate... Pui rămășag?

— Pun.

— Pe ce? Pe două prăjituri sau pe briceagul tău?

— Nu așa!... Punem rămășag la parte dreaptă. Dacă pierd, îți dau briceagul. Dacă pierzi tu, îmi dai povestea lui Robinson, cea legată în pânză.

— Bun! Bate mâna... Și acum să mergem și să citim afișul.

S-au dus să citească afișul. Au cerut unui om îmbrăcat în tunică roșie un program.

Nu se pomenea nicăieri despre niciun fel de urs alb.

Nu era niciunul pe care să-l cheme Fram, Firam, Pram, Priam sau Piram.

— Să mai întrebăm o dată! spuse amărât băiatul cu briceagul.

Căpătase briceagul de ziua lui. Era nou-nouț. Toți îl pizmuiau la școală. L-a împrumutat o dată și profesorului în clasă să-și ascuță creionul. Profesorul s-a mirat, l-a răsucit pe o parte și pe alta, spunând: „Bravo! Frumos briceag! Vezi acum să nu-l încerci iscălindu-ți numele pe bancă!”

Așa că oricine ar putea să înțeleagă cât de greu îi venea să se despartă de asemenea briceag.

— Hai, te rog, să întrebăm.

— Bine, haide, dacă vrei tu! consimți celălalt copil, care se și vedea în stăpânirea cuțitașului invidiat de toată clasa.

Au mers la omul cu tunica roșie și cu mustățile răsucite în sus, de puteai să-ți agăți pălăria în ele ca într-un cuier. L-au întrebat mai întâi pe departe. Pe urmă de-a dreptul.